

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2018

Region Jönköpings län

Jean Odgaard
Rebecka Hansson
Kerstin Sikander
Christopher Hansson
Agnes Beniamin

Mars 2019

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	4
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	4
2.2.	Revisionskriterier	5
3.	Granskningsresultat	6
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	6
3.1.1.	Iakttagelser	6
3.1.2.	Revisionell bedömning	7
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	7
3.2.1.	Iakttagelser	7
3.2.2.	Revisionell bedömning	9
3.3.	Rättvisande räkenskaper	9
3.3.1.	Iakttagelser	9
3.3.2.	Revisionell bedömning	11

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av regionens förtroendevalda revisorer granskat regionens årsredovisning för 2018. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2018.

Syftet med granskningen är att ge regionens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Regionen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Regionen har inga underskott från tidigare år att återställa.

Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att redovisat resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Målet förutsätter att regionens resultat tillsammans med avskrivningskostnader täcker investeringarna över tidsperioden 2015-2025. Det finansiella målet är uppfyllt för de inledande fyra åren av tidsperioden. Av redovisningen framgår också att det finansiella målet ej uppfylls för det enskilda året 2018.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Årsredovisningen ger en tydlig bild av måluppfyllelsen för år 2018 gällande de systemmätetal som anses ingå i bedömningen av god ekonomisk hushållning. De verksamhetsmässiga målen för 2018 är delvis uppfyllda.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna avviker från lagar och rekommendationer vad gäller redovisning av pensionsåtagandet. Årsredovisningen överensstämmer i dessa avseenden med regionens styrmodell. En alternativ redovisning av pensioner enligt blandmodell finns i årsredovisningen med tillhörande analyser. Avvikelsen i balansräkningen avseende pensionsåtagandet uppgår till 4 753 mkr. Årets resultat skulle, vid redovisning enligt Lag om kommunal redovisning (KRL), varit 135,9 miljoner kr lägre. Eftersom felet är materiella och påverkar räkenskaperna i väsentlig omfattning, bedömer vi att räkenskaperna inte ger en rättvisande bild och därför bör rättas innan de fastställs av fullmäktige. Vi noterar även

att redovisningen av basbeloppsförändringar och så kallade bromseffekter inte hanterats i enlighet med god redovisningssed. För dessa finansiella poster tillämpas ett rullande genomsnitt för perioden 2013-2020.

Eftersom felen är materiella och påverkar räkenskaperna i väsentlig omfattning, bedömer vi att räkenskaperna inte ger en rättvisande bild och därför bör rättas innan de fastställs av fullmäktige.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting/regioner. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är regionstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning. Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (12:2) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Vi har tagit del av förvaltningarnas verksamhetsberättelser.

Granskningen har utförts enligt god revisionsred för kommuner och landsting/regioner. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som

påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen, dvs den utesluter inte att andra än här framförda brister kan förekomma.

Vår granskning omfattar inte intern kontroll i system och rutiner som genererar underlag till den finansiella rapporteringen. I vårt uppdrag ingår en översiktlig granskning om den interna kontrollen är tillräcklig. En särskild granskningsrapport har lämnats till regionens revisorer.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med regionens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsmed utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2019-03-12. Regionstyrelsen fastställer årsredovisningen 2019-03-26 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2019-04-09.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningschef.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

Sammantaget bedömer vi att årsbokslutet håller god kvalitet. Granskningen har visat att regionens interna bokslutsanvisningar i allt väsentligt har efterföljts.

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av regionens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen framgår tillräcklig omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information.

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Verksamhetstal och statistik redovisas. Finansiella nyckeltal och ekonomiska begrepp redovisas på ett informativt och lättillgängligt sätt. Redovisningen av fem år i sammandrag ger en god bild av regionens utveckling.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade verksamheten. Upplysningar lämnas om ekonomi och verksamhet i regionens koncernföretag och andra samägda företag.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om större investeringars budgetramar samt investeringsutgift för 2018 och total investeringsutgift lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Beslutad bruttoinvesteringsbudget för år 2018 uppgår till totalt 910 mnkr varav 680 mnkr avser fastigheter och 230 mnkr avser inventarier. Årets investeringsutgift uppgår till 858 mnkr fördelat på byggnader och mark med 682 och inventarier 177 mnkr. Försäljningar under året har gett inkomster med 37 mnkr. Investeringsutgiften motsvarar 90,2 %, av årets investeringsbudget.

Driftredovisning

Utfallet av regionens driftverksamhet redovisas dels i förvaltningsberättelsen under rubrikerna Regional utveckling samt Folkhälsa och sjukvård dels i avsnitten Finansiella rap-

porter och Finansiell analys. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. Regionen har inga underskott från tidigare år att återhämta. Årets balanskravsresultat uppgår till 46,5 mnkr.

Regionen redovisar sitt pensionsåtagande enligt den så kallade fullfonderingsmodellen och har avräknat effekten av denna vid avstämning av balanskravet, dvs avstämningen av balanskravet visar såsom om landstinget följt gällande lagstiftning. Vår bedömning är att "balanskravsresultatet" är rättvisande.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi instämmer i regionens bedömning att kommunallagens krav på en ekonomi i balans uppfylls.

Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

3.2. God ekonomisk hushållning

Regionfullmäktige har fastställt ett måldokument, Budget med verksamhetsplan 2018 och flerårsplan 2019-2020, innehållande ett finansiellt mål och ett antal verksamhetsmål. I måldokumentet framgår Regionens vision – "För ett bra liv i en attraktiv region". Budgeten är regionens viktigaste styrdokument och här fastställs vision, värderingar och övergripande strategiska mål. Vision, värderingar och Målbild 2030, är grunden för arbetet med att formulera mål, framgångsfaktorer och mätetal, samt handlingsplaner för förbättring och utveckling inom regionens olika verksamhetsområden. Utgångspunkten för styrningen av verksamheten är att genom god hushållning förverkliga visionen. Det innebär att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och kostnadseffektivt och med en finansiering som långsiktigt garanterar verksamheten.

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot regionens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2018. Det övergripande finansiella målet är att över tid finansiera investeringar med egna medel. Målet förutsätter att regionens sammanlagda resultat tillsammans med avskrivningskostnader täcker investeringarna över tidsperioden 2015-2025.

Årsredovisningen innehåller även en avstämning mot det strategiska målet God hushållning av resurser på såväl lång som kort sikt.

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2018	Utfall 2018	Måluppfyllelse
Investeringarna ska över tid finansieras med egna medel	Resultatet tillsammans med avskrivningskostnader för perioden 2015-2018 överstiger nettoinvesteringarna med 188 mnkr, vilket motsvarar en egenfinansieringsgrad med 107,2%	Målet är uppfyllt för de inledande fyra åren av perioden 2015-2025

Det sammanlagda resultatet för tidsperioden 2015-2018 visar att målet är uppfyllt för de inledande fyra åren av tioårsperioden. Av redovisningen framgår också att det finansiella målet ej uppfylls för det enskilda året 2018. I årsredovisningen framgår att regionen står inför en intensiv investeringsperiod som innebär en utmaning att klara egenfinansieringsmålet kommande år i perioden.

Mål för verksamheten

Av årsredovisningen framgår att bedömningen av om god hushållning nåtts för år 2018 grundar sig dels på hur verksamheten utvecklats i förhållande till regionfullmäktiges mål, dels på hur verksamhetens resultat förhåller sig till landstings-/regionsektorn i övrigt.

I årsredovisningen görs en avstämning mot regionens systemmätetal som regionfullmäktige angett för verksamheten. Redovisning av systemmätetal redovisas i tabellform samt mer utförligt under respektive verksamhetsområde.

Regionstyrelsen gör bedömning att målet om en god hushållning uppnås. Bedömningen grundas dels på hur verksamheten utvecklas i förhållande till fullmäktiges mål och dels på hur verksamhetens resultat förhåller sig till landstings-/regionsektorn i övrigt.

Tabell: Måluppfyllelse ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet

Värdering	Antal mått	Andel (%) 2018	Andel (%) 2017	Andel (%) 2016
Målet är uppfyllt	23	44 %	47 %	52 %
Målet är delvis uppfyllt	16	30 %	30 %	31 %
Målet är inte uppfyllt	14	26 %	23 %	17 %

I årsredovisningen redovisas 53 systemmätetal. Av årsredovisningen framgår att det är ett mätetal som inte kunnat mätas i årsboksluten 2018, vilket är följande:

- Tandvård. 100 procent nöjda män och kvinnor (Folktandvården). Någon mätning av nöjda kunder har inte gjorts för 2018, denna undersökning sker vartannat år.

Av tabellen ovan framgår att 74 % av målen är uppfyllda eller delvis uppfyllda år 2018. Motsvarande siffra för år 2017 var 77 % och år 2016 83 %. Av årsredovisningen framgår vidare att 17 mätetal har ett bättre resultat år 2018 än föregående år och 8 mätetal har resultat i samma nivå som år 2017. Det innebär att 48 % av de mätetal som kan jämföras med år 2017 har ett resultat i samma nivå eller bättre. Det innebär samtidigt att 27 mätetal har ett sämre resultat och att 52 % av mätetalen har resultat i samma nivå som föregående år eller sämre. De mätetal med sämre resultat finns framförallt inom medborgare- och kundperspektivets tillgänglighetsmått.

I många delar redovisas måluppfyllelsen på ett tillfredsställande sätt. För varje mätetal som redovisas finns en kortfattad analys av utfallet och i vissa fall redovisas planerade åtgärder.

3.2.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Årsredovisningen ger en tydlig bild av måluppfyllelsen för år 2018 gällande de systemmätetal som anses ingå i bedömningen av god ekonomisk hushållning. De verksamhetsmässiga målen för år 2018 är delvis uppfyllda.

Systemmätetalen redovisas på ett strukturerat sätt vilket ger en tydlig information avseende fastställd målnivå och måluppfyllelse för år 2018. Vi noterar att andelen systemmätetal som är uppfyllda/delvis uppfyllda är lägre än de två senaste räkenskapsåren. Årsredovisningen innehåller handlingsplaner för Folkhälsa och sjukvård. Vår bedömning är dock att regionens årsredovisning inte innehåller konkreta åtgärdsplaner för samtliga mål som inte når måluppfyllelse. Det finns i de flesta fall en beskrivning/förklaring till varför måluppfyllelse inte nås.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Region Jönköpings län tillämpar redovisning enligt den så kallade fullfonderingsmodellen med motivet att därigenom få en mer rättvisande pensionsredovisning. De poster som påverkar resultaträkningen, jämfört med blandmodellen, är verksamhetens kostnader, verksamhetens nettokostnader, finansiella kostnader och årets resultat.

Fullfonderingsmodellen är inte förenlig med lag om kommunal redovisning. Lagen anger att en blandmodellen skall tillämpas. Vidare avviker, enligt vår uppfattning, tillämpad redovisning av av basbeloppsförändringar och så kallade bromseffekter från vad som är god redovisningssed. För de finansiella posterna tillämpas ett rullande genomsnitt för perioden 2013-2020.

Årets resultat uppgår till 193,5 mnkr. Analysen i årsredovisningen har skett utifrån detta resultat. Jämfört med årsbudget innebär årets resultat en negativ avvikelse med 21,5

mnkr. Jämförelse med budget och föregående år lämnas för varje delpost. Av lämnade resultatkommentarer redogörs för budgetavvikelsena.

I jämförelse med föregående år har verksamhetens nettokostnader ökat 4 %. Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 3,2 %. Det totala finansnettot är 111 mnkr sämre än 2017. Av lämnade upplysningar framgår orsaker till väsentliga skillnader mellan åren.

Rutiner för periodisering av läkemedelsrabatter har förändrats under året för att komma i fas med återbetalning till staten. Årets resultat påverkas positivt med 8 mnkr.

Resultaträkning fullfondering, mnkr	Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2018	Avvikelse mot budget
Verksamhetens intäkter	2 235,9	2 594,5	2 286,1	308,4
Verksamhetens kostnader	-11 854,0	-12 634,0	-12 344,3	-289,7
Avskrivningar	-398,2	-373,6	-416,7	43,1
Verksamhetens nettokostnader	-10 016,3	-10 413,1	-10 474,9	61,8
Skatteintäkter	8 153,7	8 396,6	8 456,0	-59,4
Generella statsbidrag och utjämnning	2 175,1	2 267,4	2 227,9	39,5
Finansiella intäkter	272,6	234,9	254,0	-19,1
Finansiella kostnader	-219,4	-292,4	-248,0	-44,4
Årets resultat	365,7	193,4	215,0	-21,6

I årsredovisningen redovisas även resultaträkning, balansräkning, kassaflöde samt nyckeltal för blandmodellen. Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt samtliga regionens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret.

Årets resultatet enligt blandmodellen uppgår till 57,6 mnkr.

Balansräkning

Balansräkningen avviker från KRL och god redovisningssed med avseende på redovisningen av pensioner då fullfonderingsmodellen tillämpas. I övrigt är vår bedömning att balansräkningen i allt väsentligt redovisar regionens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

Regionen har inte upprättat någon sammanställd redovisning. Motiv har lämnats i redovisningsprinciperna. Vi bedömer att kraven enligt KRL 8.1 uppfylls samt att RKR 8.2 har följts.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning.

3.3.2. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att räkenskaperna avviker från lagar och rekommendationer vad gäller redovisning av pensionsåtagandet. Årsredovisningen överensstämmer i dessa avseenden med regionens styrmodell. En alternativ redovisning av pensioner enligt blandmodell finns i årsredovisningen med tillhörande analyser. Avvikelsen i balansräkningen avseende pensionsåtagandet uppgår till 4 753 mkr. Årets resultat skulle, vid redovisning enligt Lag om kommunal redovisning (KRL), varit 135,9 miljoner kr lägre. Eftersom felet är materiella och påverkar räkenskaperna i väsentlig omfattning, bedömer vi att räkenskaperna inte ger en rättvisande bild och därför bör rättas innan de fastställs av fullmäktige.

Vi noterar även att redovisningen av basbeloppsförändringar och så kallade bromseffekter inte hanterats i enlighet med god redovisningssed. För dessa finansiella poster tillämpas ett rullande genomsnitt för perioden 2013-2020.

2019-03-25

Jean Odgaard
Uppdragsledare

Rebecka Hansson
Projektledare